

نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۱۲/۱۵، تاریخ دریافت نسخه نهایی: ۱۴۰۴/۱/۲۰، تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۱/۲۷

نوع مقاله: علمی - پژوهشی

اکرم معارف‌وند^۱، عبدالله شفیع‌آبادی^۲ و کیانوش زهراکار^۳

چکیده

هدف: هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم بود. **روش:** روش این مطالعه توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش دانش‌آموزان متوسطه دوم شهر قم در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بودند. حجم نمونه بر اساس مدل کلاین (۲۰۲۳) و با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای تصادفی ۵۰۰ نفر انتخاب شد. ابزار گردآوری داده‌های پژوهش شامل پرسشنامه قصد کارآفرینی (EIQ) لیان و چن (۲۰۰۹)، مقیاس انطباق‌پذیری مسیر شغلی (CAAS)، ساویکاس و پروفل (۲۰۱۲) و سیاهه هوش معنوی (SISRI-24) کینگ (۲۰۰۸) بود. داده‌ها با استفاده از همبستگی پیرسون و معادلات ساختاری تحلیل شد. **یافته‌ها:** یافته‌های پژوهش نشان داد که اثرات مستقیم انطباق‌پذیری مسیر شغلی ($\beta=0/64$ و $\text{sig}=0/001$) بر روی قصد کارآفرینی معنادار است. همچنین نتایج نشان داد که هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی ($\beta=0/68$ و $\text{sig}=0/001$) با قصد کارآفرینی نقش میانجی و معنادار دارد. همچنین مدل پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار بود ($\text{RMSEA}=0/06$ ، $\text{SRMR}=0/03$ و $p<0/05$) و ۷۳ درصد از واریانس قصد کارآفرینی تبیین می‌شود. **نتیجه‌گیری:** با توجه به یافته‌های این پژوهش و نقش انطباق‌پذیری مسیر شغلی و هوش معنوی بر قصد کارآفرینی استفاده از نتایج این پژوهش برای ارتقاء قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم پیشنهاد می‌شود.

واژگان کلیدی: انطباق‌پذیری مسیر شغلی، قصد کارآفرینی، هوش معنوی.

۱. دانشجوی دکتری، گروه مشاوره، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. نویسنده مسئول، استاد، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

shafiabady@atu.ac.ir

<https://orcid.org/0000-0002-5420-3669>

۳. استاد، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

The Mediating Role of Spiritual Intelligence in Relationship between Career Path Adaptability with Entrepreneurial Intention in Secondary School Students

Akram Maarefvand (Ph.D student)¹, Abdolah Shafiabady (Ph.D)²

& Kianoosh. Zahrakar (Ph.D)³

Abstract

Objective: The purpose of the present study was to investigate mediating role of spiritual intelligence in relationship between career path adaptability with entrepreneurial intention in secondary school students. **Method:** This was descriptive-correlation research. The statistical population of the study was secondary school students who of Qom city in year academic 2023-2024. The sample size was selected based on Klein's model (2023) and with multistage random cluster sampling of 500 students. Data collection tools include the self-report entrepreneurship intention questionnaire (EIQ) of Linan and Chen (2009), career adaptabilities scale (SAAS) of Savickas and Porfeli (2012) and spiritual intelligence self-report inventory (SISRI-24) of King (2008). Data were analyzed using Pearson correlation and structural equations modeling. **Findings:** The results showed direct effect of career path adaptability ($\beta = 0.64$ and $\text{sig} = 0.001$) on entrepreneurial intention are significant. The results also showed that spiritual intelligence has a significant mediating role in the relationship between career path adaptability ($\beta = 0.68$ and $\text{sig} = 0.001$) with entrepreneurial intention. Also, the final research model had a good fit ($\text{RMSEA} = 0.06$, $\text{SRMR} = 0.03$, $p < 0.05$) and 73% of the variance of entrepreneurial intention is explained. **Conclusion:** According to the findings of this research and the role of career path adaptability and spiritual intelligence in entrepreneurial intention in students, it is suggested that the results of this study be used to increase entrepreneurial intention in secondary school students.

Keywords: career path adaptability, entrepreneurial intention, spiritual intelligence.

1. PhD Student, Department of Counseling, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2. Corresponding Author: Professor, Counseling Department, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran
shafiabady@atu.ac.ir

<https://orcid.org/0000-0002-5420-3669>

3. Professor, Counseling Department, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

مقدمه

در بیشتر کشورها، دانش‌آموختگان با مشکل کمبود فرصت‌های شغلی مواجه هستند که این مشکل به کمک افزایش فعالیت‌های کارآفرینانه بهبود می‌یابد. گسترش فعالیت‌های کارآفرینانه و حل اشتغال جوانان در جوامع اعم از توسعه‌یافته و در حال توسعه، از طریق سوق افراد به قصد کارآفرینی^۱ حائز اهمیت بالایی است (دروچی و تصویری، ۱۴۰۲). کارآفرینی^۲ عامل مهمی برای رشد اقتصادی و ایجاد شغل است (کاردلا^۳ و همکاران، ۲۰۲۴؛ لگر^۴ و همکاران، ۲۰۲۵؛ کوراتکو و کووین^۵، ۲۰۲۵) و این تغییرات اجتماعی را از طریق ایجاد ارزش اجتماعی ترویج می‌کند (سانچز^۶ و همکاران، ۲۰۲۱). در نتیجه بهزیستی و کیفیت زندگی جوامع را افزایش می‌دهد (بلانکو-گونزالس^۷ و همکاران، ۲۰۱۵). در سال‌های اخیر، کارآفرینی توجه بسیاری از محققان را به خود جلب کرده است (ایمانولا^۸ و همکاران، ۲۰۲۵؛ گیرما آراگاوا^۹ و همکاران، ۲۰۲۵)، زیرا از طریق سیاست‌های تقویت اقتصادی که تغییرات ساختاری ایجاد می‌کند، ابزاری مفید و سازنده برای مدیریت بحران‌ها تلقی می‌شود (میراندا^{۱۰}، ۲۰۱۴).

قصد کارآفرینی یک حالت ذهنی است که راهنما و هدایت‌کننده اقدامات فردی در جهت ایجاد و توسعه یک کسب و کار جدید یا فعالیت کارآفرینانه می‌باشد. در واقع، قصد کارآفرینانه را می‌توان به عنوان قصد فرد در اجرای یک رفتار مخاطره‌آمیز و پیشگوکننده اصلی رفتار و فعالیت کارآفرینانه تعریف و توصیف نمود (چوآ^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۵؛ به نقل از باخرد و همکاران، ۱۴۰۲). ادبیات هنوز نتوانسته است بفهمد که چرا و چه عواملی ممکن است به توسعه قصد کارآفرینی کمک کند. به عنوان مثال، تئوری رفتار برنامه ریزی شده^{۱۲}، توضیح می‌دهد قصد تابعی از سه پیش‌بینی مهم نگرش، هنجارهای اجتماعی یا ذهنی و کنترل رفتاری درک شده است؛ نگرش به ارزیابی مطلوب یا نامطلوب (مثبت یا منفی) از یک رفتار و یا به عبارتی، به

-
1. entrepreneurial intention
 2. entrepreneurship
 3. Cardella
 4. Leger
 5. Kuratko & Covin
 6. Sánchez
 7. Blanco-González
 8. Imanuella
 9. Girma Aragaw
 10. Miranda
 11. Chuah
 12. theory of planned behaviour

نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم ارزیابی کلی فرد از مزایا و معایب انجام یک رفتار خاص گفته می‌شود (کروگر^۱ و همکاران، ۲۰۰۰؛ به نقل از کاردلا و همکاران، ۲۰۲۴). بر اساس این نظریه، فشارهای اجتماعی درک شده برای انجام دادن یا ندادن یک رفتار را هنجارهای اجتماعی و آسانی یا سختی انجام یک رفتار را کنترل رفتاری درک شده تعریف می‌کنند. هنجارهای اجتماعی به ادراکات افراد از مخالفت یا تایید افراد مهم دیگر (به عنوان مثال انتظارات) برای انجام دادن یک رفتار (مانند شروع یک کسب و کار) اشاره دارد. همچنین کنترل رفتاری درک شده به باور افراد در مورد اینکه آنها قادرند یک رفتار خاص را انجام دهند، اشاره دارد (زامپتاکیس^۲ و همکاران، ۲۰۱۳؛ به نقل از منفرد و همکاران، ۱۳۹۹).

مطالعات دیگر با تجزیه و تحلیل متغیرهای روانشناختی مختلف و ترکیب آنها با عوامل زمینه‌ای مانند فرصت‌های اقتصادی و عوامل محیطی، دامنه مهارت‌های مرتبط با کارآفرینی را گسترش داده‌اند (تانتاوی^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). یکی از عوامل مرتبط با قصد کارآفرینی می‌توان به مفهوم انطباق‌پذیری مسیر شغلی^۴ اشاره کرد (لیی^۵ و همکاران، ۲۰۲۱؛ وانگ^۶ و همکاران، ۲۰۲۴). بر اساس نظریه انطباق‌پذیری مسیر شغلی، انطباق‌پذیری مسیر شغلی به منابع روانی-اجتماعی افراد برای مقابله با وظایف رشدی، آسیب‌های کاری و انتقال‌های شغلی اشاره دارد (ساویکاس و پروفلی^۷، ۲۰۱۲؛ ساویکاس، ۲۰۱۳) و نقش مهمی در تسهیل انطباق افراد در انتقال شغلی آنها بازی می‌کند (ساویکاس، ۲۰۱۳). بر اساس این نظریه ابعاد انطباق‌پذیری شغلی شامل دغدغه^۸، کنترل^۹، کنجکاوی^{۱۰} و اعتماد^{۱۱} است. افرادی که دغدغه دارند به این فکر می‌کنند که آینده آنها چگونه خواهد بود و این را درک می‌کنند که انتخاب‌های امروز، آینده آنها را شکل می‌دهد، و برای آینده آماده می‌شود. همچنین این افراد از انتخاب‌های تحصیلی و حرفه‌ای که باید انجام دهم آگاه هستند و برای رسیدن به اهداف‌شان برنامه‌ریزی می‌کنند و نگران شغل خودشان هستند (ساویکاس و پروفلی، ۲۰۱۲). افرادی که نمرات بالاتر در کنترل دارند، خود را شاداب نگه می‌دارند، خودش تصمیم می‌گیرد، مسئولیت اعمالش را می‌پذیرد، پایبند به اعتقادات

-
1. Krueger
 2. Zampetakis
 3. Tantawy
 4. career path adaptability
 5. Lee
 6. Wang
 7. Porfeli
 8. concern
 9. control
 10. curiosity
 11. confidence

خود هست و روی خودش حساب می‌کند و کاری که برای او مناسب است را انجام می‌دهد. افرادی که در مولفه کنجکاوی نمرات بالاتری کسب می‌کنند در حال کاوش در محیط اطراف هستند، به دنبال فرصت‌هایی برای رشد به عنوان یک فرد هست، گزینه‌ها را قبل از انتخاب بررسی می‌کند، روش‌های مختلف انجام کارها را مشاهده می‌کند و در سوالاتی که دارد، کاوش عمیق می‌کند و در مورد فرصت‌های جدید کنجکاو می‌شوند. افرادی که در مولفه اعتماد نمرات بالاتری کسب می‌کنند کارها را به نحو احسن انجام می‌دهند، از انجام کارها به خوبی مراقبت می‌کنند، مهارت‌های جدید یاد می‌گیرند، در حد توان کار می‌کنند و بر موانع غلبه می‌کنند و مسائل را حل می‌کند (ساویکاس و پروفلی، ۲۰۱۲).

به طور مداوم مشخص شده است که در طول انتقال از مدرسه به کار یا کار به کار، انطباق-پذیری شغلی به طور مثبت خودکارآمدی (گوآن^۱ و همکاران، ۲۰۱۳؛ گوآن و همکاران، ۲۰۱۴)، موفقیت جستجوی شغل و کیفیت زندگی شغلی (کون^۲ و همکاران، ۲۰۱۲؛ پان^۳ و همکاران، ۲۰۱۸؛ وان در هورست^۴ و همکاران، ۲۰۲۱)، و همچنین بهزیستی ذهنی را پیش‌بینی می‌کند (راموس و لوپز^۵، ۲۰۱۸). نتایج یک پژوهش نشان داده است سازگاری و انطباق‌پذیری مسیر شغلی می‌تواند نیت و قصد کارآفرینی دانش‌آموزان تاثیر بگذارد و دانش‌آموزان پسر قصد و نیت کارآفرینی بیشتری نسبت به دختران دارند (ژانگ^۶ و همکاران، ۲۰۲۴). آنچه مشخص است انطباق‌پذیری مسیر شغلی (لیی و همکاران، ۲۰۲۱؛ ژانگ و همکاران، ۲۰۲۴؛ وانگ و همکاران، ۲۰۲۴) با قصد و نیت کارآفرینی در ارتباط است، اما آنچه می‌تواند اهمیت داشته باشد، بررسی نقش متغیرهای میانجی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی است که در این پژوهش به نقش میانجی کننده احتمالی هوش معنوی^۷ پرداخته شده است، چرا که هوش معنوی می‌تواند بر قصد کارآفرینی تاثیر بگذارد (روسالس و سیلویرا^۸، ۲۰۲۴؛ صفری جعفرلو و همکاران، ۱۳۹۶؛ ملکزاده و همکاران، ۱۴۰۲) و علاوه بر آن هوش معنوی و معنویات می‌تواند با انطباق‌پذیری مسیر شغلی در ارتباط باشد (پونگ^۹ و همکاران، ۲۰۲۴).

-
1. Guan
 2. Koen
 3. Pan
 4. van der Horst
 5. Ramos & Lopez
 6. Zhang
 7. spiritual intelligence
 8. Rosales & Silveyra
 9. Pong

نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم

لذا این متغیر می‌تواند یک میانجی احتمالی مناسب در این پژوهش باشد که بر اساس نظریه هوش معنوی کینگ (۲۰۰۸) به عنوان ظرفیت مذاکره با محیط‌های هیجانی چالش‌برانگیز، سازگار ماندن، و تکیه بر اصول و باورهای خود برای عبور از زمان‌های دشوار توصیف می‌شود (ایمونز^۱، ۲۰۰۰؛ به نقل از آنسیوری^۲ و همکاران، ۲۰۲۵) و این ویژگی در برابر اضطراب و سایر مسائل مربوط به سلامت روان و بهزیستی افراد محافظت می‌کند (تولنتینو^۳ و همکاران، ۲۰۲۴). توانایی یافتن معنا، هدف و ارتباط در زندگی به عنوان هوش معنوی شناخته می‌شود (گراسمانه^۴ و همکاران، ۲۰۲۵) و به عنوان یک عنصر مهم تأثیرگذار بر سلامت روان شناخته شده است (اسنها و گوری^۵، ۲۰۲۵). ظرفیت حفظ آرامش درونی، نشان دادن همدلی و نشان دادن استقامت در مواجهه با مشکلات از ویژگی‌های این نوع هوش است (زوه‌ر و مارشال^۶، ۲۰۰۰؛ به نقل از آنسیوری و همکاران، ۲۰۲۵). مطالعات نشان داده است که افراد با هوش معنوی بالا معمولاً دارای میزان کمتری از اضطراب (والتر^۷ و همکاران، ۲۰۲۴) و افسردگی هستند (پینتو و همکاران، ۲۰۲۴)، زیرا آنها بهتر می‌توانند استرس و مشکلات را کنترل کنند، زیرا حس هدفمندی و ارتباط قوی‌تری دارند و چشم‌انداز کل‌نگر از تجربیات زندگی توسط هوش معنوی تسهیل می‌شود، که افراد را قادر می‌سازد تا چالش‌ها را به عنوان فرصت‌هایی برای پیشرفت شخصی ببینند تا موانع غیرقابل عبور (واثوگان^۸، ۲۰۰۲).

همین شرایط می‌تواند به دانش‌آموزان در کارآفرین بودن آنان در آینده تأثیر بگذرد، چرا که بهتر می‌توانند استرس و مشکلات کنار آیند و آنها را کنترل کنند. به طوری که تحقیقات نشان داده است رابطه مثبت معناداری بین برنامه‌ریزی مالی شخصی^۹ و هوش هیجانی وجود دارد، به این صورت که هوش معنوی، پتانسیلی برای تعیین رفتار سرمایه‌گذاری افراد است و رشد معنوی دانش‌آموزان می‌تواند اقدامات کارآفرینانه آنها را تعیین کند (جانگید^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۴). در مجموع در اهمیت و ضرورت انجام پژوهش حاضر می‌توان گفت که کارآفرینی به عنوان یک شاخص شناخته شده برای رشد اقتصادی جهانی، نوآوری و ایجاد شغل مطرح شده است (قوسی^۱

-
1. Emmons
 2. Ansryori
 3. Tolentino
 4. Grasmane
 5. Sneha & Gowri
 6. Zohar & Marshall
 7. Walter
 8. Vaughan
 9. personal financial planning
 10. Jangid

(قوسی^۱ و همکاران، ۲۰۲۴) و مسیری را برای افزایش فرصت‌های شغلی برای جوانان و ارتقای استانداردهای زندگی اجتماعی ارائه می‌دهد (قوسی و همکاران، ۲۰۲۱). در سال‌های اخیر، آموزش کارآفرینی به عنوان یک حوزه قابل توجه در دانشگاه و صنعت ظاهر شده است زیرا استارت‌آپ‌ها نقشی محوری در تحریک توسعه اقتصادی و نوآوری دارند. در نتیجه، بسیاری از دولت‌ها ترویج کارآفرینی را در اولویت قرار داده‌اند که منجر به ایجاد برنامه‌های آموزشی و تأمین مالی استارت‌آپ‌ها می‌شود، و دانشگاه‌ها آن را سومین مأموریت خود برای ترویج مهارت‌ها و تفکر کارآفرینی می‌دانند (اوروین^۲ و همکاران، ۲۰۲۴). کارآفرینان نقش مهمی در تقویت نوآوری و رشد اقتصادی دارند (دونالد و همکاران، ۲۰۲۴)، لذا پژوهش‌هایی که بتواند به شناخت عوامل موثر بر قصد کارآفرینی به ویژه در دانش‌آموزان متوسطه دوم بپردازد از نظر پژوهشی اهمیت و ضرورت دارد و دارای نتایج و تلویحات کاربردی فراوانی باش برای برنامه‌ریزان و سیاست‌گذارانی که در زمینه تقویت کارآفرینی و قصد کارآفرینی دانش‌آموزان فعالیت می‌کنند. لذا با توجه به آنچه گفته شد سوال پژوهش آن است که آیا هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم نقش میانجی دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی همبستگی است و با روش مدل‌یابی معادلات ساختاری^۳ انجام شد. جامعه آماری پژوهش دانش‌آموزان متوسطه دوم مشغول به تحصیل شهر قم در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بودند. با وجود آنکه در مورد حجم نمونه لازم برای تحلیل عاملی و مدل‌یابی معادلات ساختاری توافق کلی وجود ندارد، اما به زعم بسیاری از پژوهشگران حداقل حجم نمونه لازم ۲۰۰ می‌باشد. کلاین^۴ (۲۰۲۳) نیز معتقد است برای هر متغیر ۲۰ نمونه لازم است، بنابراین، در پژوهش حاضر بر مبنای پیشنهاد کلاین و با احتساب احتمال ریزش برخی پاسخنامه‌ها حجم نمونه ۵۰۰ نفر انتخاب شد. برای انتخاب شرکت کنندگان از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای تصادفی استفاده شد. به این صورت که لینک آنلاین پرسشنامه‌ها با کمک معلمان و مدیران مدارس متوسطه دوم در اختیار دانش‌آموزان قرار داده شد تا در صورت تمایل به سوالات پرسشنامه‌ها پاسخ دهند. بدین صورت که از نواحی آموزش و پرورش ۴ گانه این شهر ۱۰ مدرسه صورت تصادفی انتخاب شد (۲ مدرسه از ناحیه یک، ۲ مدرسه از ناحیه دو، ۲ مدرسه

-
1. Ghouse
 2. Overwien
 3. structural equation model (SEM)
 4. Kline

نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم از ناحیه سه و ۴ مدرسه از ناحیه ۴). سپس سپس از هر مدرسه ۵ کلاس و از هر کلاس ۱۰ نفر انتخاب شد. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل تحصیل در دوره متوسطه دوم، ساکن شهر قم بودن و رضایت آگاهانه برای پاسخگویی به سوالات بودند. همچنین عدم پاسخگویی کامل به سوالات پرسشنامه‌ها، نداشتن همکاری لازم برای شرکت در پژوهش از ملاک‌های خروج از پژوهش بود. پس از دادن آگاهی در مورد هدف پژوهش، نحوه اجرا، اصل رازداری، حق انتخاب برای همکاری و حق انصراف در حین پاسخ به گویه‌های پرسشنامه‌ها به شرکت‌کنندگان داده شد. همچنین، توضیح هدف پژوهش، دادن اطمینان از اینکه پاسخنامه آنها به صورت گروهی تحلیل می‌شود از اصول اخلاقی رعایت شده در این پژوهش بود. لازم به ذکر است که کسب کد اخلاق به شماره IR.IAU.SRB.REC.1403.385 در تاریخ ۱۴۰۳/۰۹/۲۴ از کارگروه/کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات از اصول اخلاقی رعایت شده در این پژوهش بوده است. در سطح توصیفی جهت سنجش متغیرهای پژوهش از میانگین و انحراف معیار استفاده شد. در سطح استنباطی، برای تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شده است. نرم افزار تحلیل داده‌ها برنامه SPSS و AMOS نسخه ۲۹ بود.

ابزار پژوهش

پرسشنامه قصد کارآفرینی^۱ (EIQ)

این پرسشنامه شامل ۱۹ سوال است که توسط لیان و چن^۲ (۲۰۰۹) تدوین شده است و ۴ خرده مقیاس نگرش شخصی^۳ با سوالات ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵؛ هنجار ذهنی^۴ با سوالات ۶ و ۷؛ کنترل رفتاری درک شده^۵ با سوالات ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲ و ۱۳؛ قصد کارآفرین بودن^۶ با سوالات ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸ و ۱۹ را اندازه‌گیری می‌کند. نمره‌گذاری پرسشنامه لیکرت ۷ درجه‌ای است به این صورت که کاملاً موافقم ۷ نمره، موافقم ۶ نمره، تا حدودی موافقم ۵ نمره، نظری ندارم ۴ نمره، تا حدودی مخالفم ۳ نمره، مخالفم ۲ نمره و کاملاً مخالفم ۱ نمره تعلق می‌گیرد (لیان و چن و همکاران، ۲۰۰۹). سازندگان پرسشنامه پایایی آن را بررسی و ضرایب برای نگرش شخصی ۰/۹۴، هنجار ذهنی ۰/۸۸، کنترل رفتاری درک شده ۰/۷۷، قصد کارآفرین بودن ۰/۹۰ به دست آورده-

-
1. Entrepreneurship Intention Questionnaire (EIQ)
 2. Linan & Chen
 3. personal attitude
 4. subjective norm
 5. perceived behavioral control
 6. entrepreneurial intention

اند (لیان و چن، ۲۰۰۹). در ایران از این پرسشنامه استفاده شده است و ضریب آلفای کرونباخ آن ۰/۹۳ محاسبه و به دست آمده است (باقرصاد و همکاران، ۱۳۹۲). در یک تحقیق دیگر پایایی آن با آلفای کرونباخ بررسی و ضریب ۰/۸۱ به دست آمده است و روایی ملاکی (همزمان) آن با سیاهه هوش معنوی^۱ (SISRI) کینگ^۲ (۲۰۰۸) بررسی و ضریب همبستگی پیرسون ۰/۲۸ و معنادار در سطح ۰/۰۱ گزارش شده است (صفری جعفرلو و همکاران، ۱۳۹۶). در پژوهش حاضر پایایی مقیاس با آلفای کرونباخ بررسی و ضرایب برای نگرش شخصی ۰/۷۱، هنجار ذهنی ۰/۸۰، کنترل رفتاری درک شده ۰/۸۱، قصد کارآفرین بودن ۰/۸۳ و کل سوالات ۰/۹۱ به دست آمد.

مقیاس انطباق پذیری مسیر شغلی^۳ (CAAS)

این مقیاس شامل ۲۴ سوال است که توسط ساویکاس و پروفلی^۴ (۲۰۱۲) تدوین شده است و ۴ خرده مقیاس شامل دغدغه^۵ با سوالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶؛ کنترل^۶ با سوالات ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۲؛ کنجکاوی^۷ با سوالات ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷ و ۱۸؛ اعتماد^۸ با سوالات ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳ و ۲۴ را اندازه گیری می کند. شیوه نمره گذاری پرسشنامه انطباق پذیری مسیر شغلی به این صورت است که به هر سوال از کاملاً مخالفم ۱ نمره تا کاملاً موافقم ۵ نمره تعلق می گیرد. به این صورت که گزینه کاملاً مخالفم ۱ نمره، مخالفم ۲ نمره، نمی دانم ۳ نمره، موافقم ۴ نمره و گزینه کاملاً موافقم ۵ نمره تعلق می گیرد. حداقل نمره قابل کسب در این پرسشنامه ۲۴ و حداکثر نمره ۱۲۰ می باشد که نمره پایین تر نشان دهنده انطباق پذیری کمتر در مسیر شغلی افراد است و بالعکس. سازندگان پرسشنامه پایایی آن را با آلفای کرونباخ بررسی و ضرایب برای دغدغه ۰/۸۳، کنترل ۰/۷۴، کنجکاوی ۰/۷۹، اعتماد ۰/۸۵ و کل پرسشنامه ۰/۹۲ به دست آورده اند (ساویکاس و پروفلی، ۲۰۱۲). این مقیاس توسط صالحی و همکاران (۱۳۹۳) در ایران ترجمه و هنجاریابی شده است و روایی مقیاس با روش تحلیل عاملی بررسی و مقادیر نسبت کای اسکور به درجه آزادی X^2/d ، شاخص نیکویی برازش تعدیل شده یا انطباقی (AGFI)، شاخص برازش مقایسه ای (CFI) و خطای ریشه ی مجذور میانگین تقریب^۹ (RMSEA) به ترتیب ۲/۳۶، ۰/۹۱۲، ۰/۹۹۹ و ۰/۰۲ محاسبه و به دست آمده است و همچنین برای بررسی پایایی مقیاس از آلفای کرونباخ

1. spiritual intelligence self-report inventory (SISRI)
2. King
3. Career Adapt-Abilities Scale (SAAS)
4. Savickas & Porfeli
5. concern
6. control
7. curiosity
8. confidence
9. root mean square error of approximation (RMSEA)

نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم استفاده شده است که ضریب ۰/۹۱ و ضرایب بازآزمایی در فاصله ۴ هفته‌ای ضرایب ۰/۹۱ تا ۰/۹۲ و معنادار در سطح ۰/۰۱ به دست آمده است (صالحی و همکاران، ۱۳۹۳). در یک پژوهش دیگر آلفای کرونباخ ۰/۸۷ (عبدالمحمدی و همکاران، ۱۴۰۱) و در یک پژوهش دیگر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ (دست باز و همکاران، ۱۴۰۲) و ضریب ۰/۸۸ گزارش شده است (خمسه‌زاده و پردلان، ۱۴۰۲). در پژوهش حاضر پایایی مقیاس با آلفای کرونباخ بررسی و ضرایب برای دغدغه ۰/۸۰، کنترل ۰/۷۳، کنجکاوی ۰/۷۱، اعتماد ۰/۸۵ و کل سوالات ۰/۹۳ به دست آمد.

سیاهه هوش معنوی^۱ (SISRI-24)

این سیاهه شامل ۲۴ سوال است که توسط کینگ^۲ (۲۰۰۸) تدوین شده است و ۴ خرده مقیاس تفکر انتقادی وجودی با سوالات ۱، ۳، ۵، ۹، ۱۳، ۱۷ و ۲۱؛ تولید معنای شخصی با سوالات ۷، ۱۱، ۱۵، ۱۹ و ۲۳؛ آگاهی متعالی با سوالات ۲، ۶، ۱۰، ۱۴، ۱۸، ۲۰ و ۲۲؛ بسط حالت هوشیاری با سوالات ۴، ۸، ۱۲، ۱۶ و ۲۴ را اندازه‌گیری می‌کند (انتونس^۳ و همکاران، ۲۰۱۶). مقیاس پاسخگویی پنج درجه‌ای است به این صورت که کاملاً موافقم ۴ نمره، موافقم ۳ نمره، نظری ندارم ۲ نمره، مخالفم ۱ نمره و کاملاً مخالفم ۰ نمره تعلق می‌گیرد. دامنه نمرات بین ۰ تا ۹۶ است و نمره بالا نشان دهنده میزان بالای هوش معنوی در افراد است. سازندگان مقیاس پایایی آن را با آلفای کرونباخ بررسی و ضریب آلفای کرونباخ کل سوالات ۰/۹۵ و برای خرده‌های تفکر انتقادی وجودی ۰/۸۸، تولید معنای شخصی ۰/۸۷، آگاهی متعالی ۰/۸۹ و بسط حالت هوشیاری ۰/۹۴ گزارش کرده‌اند و روایی همزمان (ملاکي) با مقیاس خودتفسیری فراشخصی (MSC)^۴ دی‌سیسکو و استروینک^۵ (۲۰۰۷) و مقیاس عرفان^۶ (MSD) نوبلی^۷ (۲۰۰۰) بررسی و ضرایب در دامنه ۰/۶۷ و ۰/۶۳ و معنادار در سطح ۰/۰۱ محاسبه کرده‌اند (کینگ، ۲۰۰۸). در ایران این مقیاس ترجمه و هنجاریابی شده است و پایایی آن با آلفای کرونباخ بررسی و ضریب آلفای کرونباخ کل سوالات ۰/۸۸ و برای خرده‌های تفکر انتقادی وجودی ۰/۷۵، تولید معنای شخصی ۰/۷۶، آگاهی متعالی ۰/۷۸ و بسط حالت هوشیاری ۰/۷۳ به دست آورده‌اند و روایی همگرایی با مقیاس تجربه معنوی غباری بناب و همکاران محاسبه و ضریب همبستگی پیرسون ۰/۶۶ و معنادار در سطح ۰/۰۱ به دست آورده‌اند (رقیب و همکاران، ۱۳۸۹). در تحقیقات جدیدتر پایایی آن با آلفای

1. spiritual intelligence self-report inventory (SISRI-24)

2. King

3. Antunes

4. Metapersonal Self Scale (MSS)

5. DeCicco & Stroink

6. Mysticism Scale – Research Form D (MSD)

7. Noble

کرونباخ بررسی و ضریب آلفای کرونباخ کل سوالات ۰/۹۳ و برای خرده‌های تفکر انتقادی وجودی ۰/۸۳، تولید معنای شخصی ۰/۷۹، آگاهی متعالی ۰/۸۸ و بسط حالت هوشیاری ۰/۷۸ به دست آورده‌اند و روایی ملاکی (همزمان) آن با مقیاس تاب‌آوری (RISC) کانر و دیویدسون^۱ (۲۰۰۳) بررسی و ضریب همبستگی پیرسون ۰/۶۶ و معنادار در سطح ۰/۰۱ محاسبه شده است (امین‌زاده و بلند، ۱۴۰۳). در پژوهش حاضر پایایی مقیاس با آلفای کرونباخ بررسی و ضرایب برای تفکر انتقادی وجودی ۰/۸۲، تولید معنای شخصی ۰/۸۹، آگاهی متعالی ۰/۹۰، بسط حالت هوشیاری ۰/۹۱ و کل سوالات ۰/۹۷ به دست آمد.

یافته‌ها

تعداد پاسخ‌دهندگان ۵۰۰ نفر بودند که در این پژوهش داده پرت و انتهایی شناسایی نشد. از نظر سن میانگین و انحراف معیار به ترتیب ۱۷/۰۲ و ۰/۹۵ بود. در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و نرمال بودن تک متغیره و چندمتغیره متغیرهای پژوهش آمده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی و نرمال بودن متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
نکرش شخصی	۱۱/۱۶	۲/۹۶	-۱/۱۵	۰/۰۶
هنجار ذهنی	۴/۷۴	۱/۳۵	-۰/۷۸	-۰/۱۰
کنترل رفتاری	۱۸/۰۶	۳/۰۱	-۱/۰۰	-۰/۴۵
قصد کارآفرین بودن	۱۸/۱۴	۲/۶۱	-۱/۱۲	۰/۶۴
نمره کل قصد کارآفرینی	۵۲/۱۰	۸/۶۲	-۱/۲۹	-۰/۰۱
دغدغه	۱۷/۶۸	۶/۷۲	۰/۳۱	-۱/۳۴
کنترل	۱۷/۸۲	۵/۵۹	۰/۰۲	-۱/۵۳
کنجکاوی	۱۸/۱۸	۵/۱۸	۰/۰۳	-۱/۲۳
اعتماد	۲۰/۱۰	۶/۴۲	۰/۲۱	-۱/۳۰
نمره کل انطباق‌پذیری مسیر شغلی	۵۳/۶۸	۱۷/۰۳	-۰/۰۱	-۱/۶۰
تفکر انتقادی وجودی	۱۳/۸۴	۶/۱۷	۰/۵۹	-۱/۰۹
تولید معنای شخصی	۱۰/۸۸	۳/۶۲	۰/۳۲	-۰/۱۷
آگاهی متعالی	۱۳/۹۰	۶/۱۹	۰/۶۴	-۱/۰۱
بسط حالت هوشیاری	۱۰/۴۰	۳/۳۰	۰/۸۱	۰/۷۰
نمره کل هوش معنوی	۴۹/۰۲	۱۸/۸۶	۰/۶۷	-۰/۶۲

نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم

جدول ۱ میانگین و انحراف معیار و نرمال بودن متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. برای سنجش نرمال بودن تک متغیره داده‌ها از مقادیر چولگی و کشیدگی استفاده می‌شود که مقادیر آن باید در بازه ۲- تا ۲+ باشد که نشان دهنده نرمال بودن تک متغیره توزیع نمرات باشد (کلاین، ۲۰۲۳، کردنوقایی و ویسی، ۱۴۰۳)، که در این پژوهش مقادیر چولگی و کشیدگی در بازه ۲- تا ۲+ قرار داشت. همچنین برای بررسی نرمال بودن چندمتغیره داده‌ها از «ضریب کشیدگی استاندارد شده مردیا»^۱ استفاده می‌شود که مقدار به دست آمده برای ضریب مردیا باید کمتر از ۴ باشد (کلاین، ۲۰۲۳؛ ویسی و همکاران، ۱۴۰۳) که بر اساس نتایج مندرج در جدول ۱ مقدار ضریب مردیا ۲/۵۳ دست آمد که نشان دهنده نرمال بودن چندمتغیره توزیع نمرات است. از دیگر مفروضات مدلیابی معادلات ساختاری مفروضه استقلال خطاهاست مقدار آماره‌ی دوربین واتسون^۲ بین ۱/۵ الی ۲/۵ قرار داشت، لذا می‌توان استقلال خطاها را پذیرفت. مفروضه همخطی چندگانه^۳ نیز بررسی و هیچ کدام از مقادیر آماره تحمل کوچکتر از حد مجاز ۰/۱ و هیچ کدام از مقادیر عامل تورم واریانس بزرگتر از حد مجاز ۱۰ نبود. لذا همخطی چندگانه وجود نداشت. در جدول ۲ ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش آمده است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳
۱- قصد کارآفرینی	۱		
۲- انطباق‌پذیری مسیر شغلی	۰/۵۹**	۱	
۳- هوش معنوی	۰/۶۸**	۰/۶۲**	۱

** معنادار در سطح ۰/۰۱

جدول ۲ ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی ($r=0/59, p<0/01$) و هوش معنوی ($r=0/68, p<0/01$) با قصد کارآفرینی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. در جدول ۳ شاخص‌های برازندگی مدل پژوهش آمده است.

1. Mardia's normalized multivariate kurtosis value
2. durbin-watson
3. multicollinearity

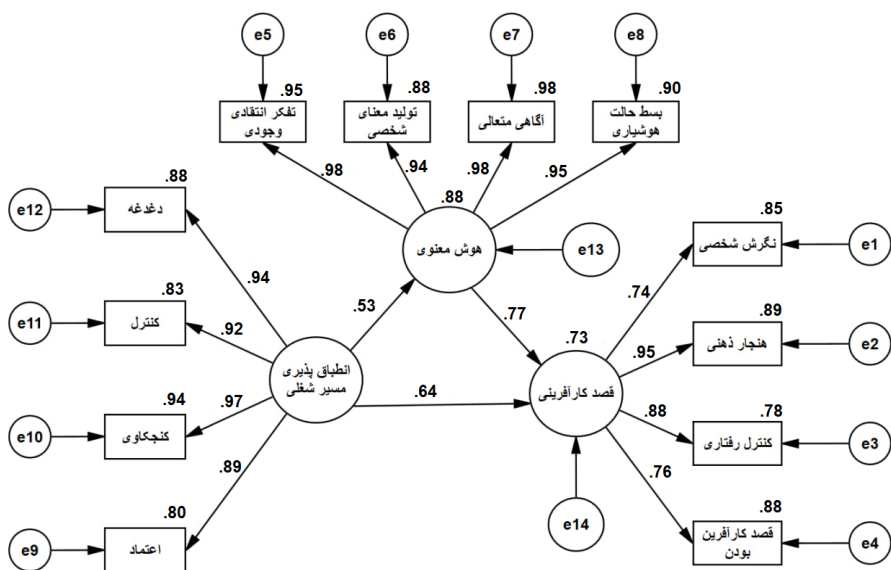
جدول ۳. شاخص‌های برازندگی مدل پژوهش

نوع شاخص	شاخص‌ها	مقدار به دست آمده	مقدار قابل قبول
شاخص‌های مطلق	کای اسکوئر هنجار شده (CMIN)	۱۴۵/۹۱	-
	درجه آزادی	۵۱	-
	CMIN/DF	۲/۸۶	کمتر از ۳
شاخص‌های نسبی	سطح معناداری	۰/۰۰۱	-
	خطای ریشه‌ی مجذور میانگین تقریب (RMSEA)	۰/۰۶	کمتر از ۰/۰۸
	شاخص تقریب برازندگی (PCLOSE)	۰/۰۰۱	-
	ریشه میانگین مجذور باقیمانده (SRMR)	۰/۰۳	کمتر از ۰/۰۸
	شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)	۰/۹۱	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده یا انطباقی (AGFI)	۰/۹۶	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص برازش مقتصد (PCFI)	۰/۶۵	بیشتر از ۰/۶۰
	شاخص برازش هنجار شده مقتصد (PNFI)	۰/۷۲	بیشتر از ۰/۶۰
	شاخص برازندگی افزایشی (IFI)	۰/۹۳	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص توکر-لویس (TLI)	۰/۹۸	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۳	بیشتر از ۰/۹۰
	شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۲	بیشتر از ۰/۹۰

در این پژوهش روش برآورد پارامتر، روش حداکثر درست‌نمایی^۱ (MLE) بوده است. بر اساس نتایج شاخص‌های برازش همگی مطلوب بودند و شاخص ریشه میانگین مجذور تقریب (RMSEA) باید زیر ۰/۰۸ باشد (تامپسون، ۱۹۸۸؛ به نقل از میرز^۲ و همکاران، ۲۰۱۶؛ رینگل^۳ و همکاران، ۲۰۲۰؛ الدهمادی^۴ و همکاران، ۲۰۲۵). همچنین ریشه میانگین مجذور باقیمانده^۵ (SRMR) به عنوان تفاوت بین همبستگی مشاهده شده و ماتریس همبستگی ضمنی مدل تعریف می‌شود. این شاخص امکان ارزیابی میانگین بزرگی اختلافات بین همبستگی‌های مشاهده شده و مورد انتظار را به عنوان معیار مطلق معیار برازش (مدل) فراهم می‌کند (هنسل^۶ و همکاران،

1. Maximum Likelihood Estimation (MLE)
2. Meyers
3. Ringle
4. Aldhmedi
5. standardized root mean square residual (SRMR)
6. Henseler

نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم (۲۰۱۴). اگر مقدار شاخص SRMR کمتر از ۰/۰۸ باشد (کابل^۱ و همکاران، ۲۰۲۵)، یا بر اساس منابعی دیگر از جمله الدهمادی و همکاران (۲۰۲۵) که ذکر کرده‌اند، برای شاخص SRMR مقادیر کمتر از ۰/۰۵ نشان دهنده تناسب خود و مقادیر کمتر یا مساوی ۱۰ نشان دهنده تناسب قابل قبول است. مطابق نتایج میزان شاخص RMSEA معادل ۰/۰۶ و ریشه میانگین مجذور باقیمانده (SRMR) به میزان ۰/۰۳ به دست آمده است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که مدل با داده‌ها برازش بسیار خوبی داشته و متناسب است. همچنین فاصله اطمینان ۹۵ درصد اطراف شاخص RMSEA بین ۰/۰۴۷ و ۰/۰۵۳ قرار دارد که حاکی از وضعیت مطلوب برازش مدل است. شکل ۱ مدل نهایی و برازش شده پژوهش آمده است.

شکل ۱. مدل نهایی پژوهش

در شکل ۱ مدل نهایی پژوهش آمده است که بر اساس آن ۷۳ درصد از قصد کارآفرینی بر اساس انطباق‌پذیری مسیر شغلی با نقش میانجی هوش معنوی تبیین می‌شود. در ادامه در جدول شماره ۴ ضرایب استاندارد و مستقیم آمده است.

جدول ۴. ضرایب مستقیم و استاندارد انطباق پذیری مسیر شغلی و هوش معنوی با قصد کارآفرینی

ضرایب غیراستاندارد		ضریب استاندارد		مسیرهای مستقیم	
Sig	T	خطای معیار	ضریب b	ضریب بتا	
۰/۰۰۱	۱۱/۱۹	۰/۰۲	۰/۵۰	۰/۶۴	انطباق پذیری مسیر شغلی ← قصد کارآفرینی
۰/۰۰۱	۱۱/۶۰	۰/۰۵	۰/۶۶	۰/۷۷	هوش معنوی ← قصد کارآفرینی
۰/۰۰۱	۱۴/۰۱	۰/۰۴	۰/۵۶	۰/۵۳	انطباق پذیری مسیر شغلی ← هوش معنوی

بر اساس آنچه در جدول ۴ آمده است، مسیرهای انطباق پذیری مسیر شغلی ($\beta=0/64$) و هوش معنوی ($\beta=0/77$ و $\text{sig}=0/001$) بر روی قصد کارآفرینی معنادار است. در ادامه از آزمون بوت استروپ برای بررسی نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی استفاده شده است. دلیل به کارگیری این آزمون برای این هدف، آن است که بتوانیم با محدوده تخمین‌های حد بالا و حد پایین اثر غیرمستقیم متغیر میانجی در رابطه بین متغیر پیش‌بین و ملاک را بررسی کنیم (کلاین، ۲۰۲۳). همچنین می‌توان گفت که برای آزمون معناداری اثر متغیر میانجی در رابطه بین متغیر پیش‌بین با متغیر ملاک از روش بوت استروپ با ۲۰۰۰ نمونه‌گیری مجدد در فاصله اطمینان ۰/۹۵ استفاده می‌شود (ویسی و همکاران، ۱۴۰۳)، که هر چقدر تعداد نمونه‌گیری‌ها بیشتر باشد، دقت پیش‌بینی نیز بالاتر می‌رود، به همین دلیل در این پژوهش برای بررسی نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی از ۲۰۰۰ نمونه‌گیری مجدد استفاده شده است. در جدول ۵ نتایج بوت استروپ نتایج بوت استروپ انطباق پذیری مسیر شغلی با نقش میانجی هوش معنوی بر قصد کارآفرینی آمده است.

جدول ۵. نتایج بوت استروپ انطباق پذیری مسیر شغلی با نقش میانجی هوش معنوی بر قصد کارآفرینی

مسیر غیرمستقیم	اثر استاندارد غیرمستقیم	حد پایین	حد بالا	معناداری	فاصله اطمینان
انطباق پذیری مسیر شغلی (متغیر پیش‌بین) ← هوش معنوی (متغیر میانجی) ← قصد کارآفرینی (متغیر ملاک)	۰/۶۸	۰/۲۳	۰/۹۷	۰/۹۵	۰/۰۰۱

نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم همان طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، برای اثر متغیر انطباق‌پذیری مسیر شغلی (متغیر پیش‌بین) بر قصد کارآفرینی (متغیر ملاک) با میانجی‌گری هوش معنوی، ضریب استاندارد غیرمستقیم $0/68$ برآورد شده است که این ضریب مسیر در سطح اطمینان $0/95$ معنادار است؛ زیرا نتایج آزمون بوت استروپ برای اثر استاندارد غیرمستقیم نشان داد که حد پایین و حد بالای این ضریب مسیر، صفر در بر نمی‌گیرد (حد بالا = $0/47$ و حد پایین = $0/23$).

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم بود. نتایج نشان داد که انطباق‌پذیری مسیر شغلی بر قصد کارآفرینی دانش‌آموزان متوسطه دوم اثر مستقیم و معنادار دارد. این نتیجه به دست آمده با نتایج تحقیقات لیبی و همکاران (۲۰۲۱)، ژانگ و همکاران (۲۰۲۴)، وانگ و همکاران (۲۰۲۴) می‌تواند همسویی داشته باشد که رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی را نشان داده‌اند. همچنین نتیجه که ناهمسو با این نتیجه به دست آمده باشد یافت نشد. در تبیین این نتیجه به دست آمده می‌توان گفت که انطباق‌پذیری مسیر شغلی یک منبه خودتنظیمی روانی-اجتماعی است که به افراد کمک می‌کند، به خوبی از عهده تکالیف، گذارها و تروماهای پیش‌بینی‌ناپذیر در زندگی برآیند و در واقع برای پیش‌بینی آینده غیرقطعی توانمند شود (ساویکاس و پروفلی، ۲۰۱۲). یکی از ابعاد این انطباق‌پذیری مسیر شغلی؛ دغدغه است که بیانگر چشم‌انداز زمانی نسبت به آینده است و به خوش‌بینی و امید افراد برای تغییر آینده مرتبط است. لذا دغدغه‌مندی در دانش‌آموزان مولفه‌ای ضروری برای جهت‌دهی آینده است؛ چرا که سبب می‌شود افراد را با یک تحلیل هوشیارانه موقعیت گذشته و موقعیت فعلی را در نظر بگیرند و برای آینده محتمل پروژه سازی کنند (مک ایلوین و میدگلی^۱، ۲۰۱۵). به عبارتی دیگر، انطباق‌پذیری مسیر شغلی به معنای آمادگی و منابع فرد جهت برعهده گرفتن نقشها و وظایف رشدی قابل پیش‌بینی، گذارهای مسیر شغلی آسیب‌های روانی در نقش‌های کاری، مهیا شدن برای شرکت در نقش‌های کاری و سازگاری با شرایط غیر قابل پیش‌بینی مفهوم‌بندی می‌شود و شامل کنار آمدن با تغییرات در خود و موقعیت است تا دانش‌آموزان در حال رشد و یادگیری بتوانند مسئولیت‌ها، مشکلات و فشارهای زندگی را مدیریت کنند و قصد کارآفرینی بیشتری از خود در آینده نشان دهد. لذا منطقی است گفته شود که انطباق‌پذیری مسیر شغلی بر قصد کارآفرینی دانش‌آموزان متوسطه دوم اثر مستقیم و معنادار دارد.

همچنین نتایج نشان داد که هوش معنوی بر قصد کارآفرینی دانش‌آموزان متوسطه دوم اثر مستقیم و معنادار دارد. این نتیجه به دست آمده با نتایج تحقیقات روسالٹس و سیلویرا (۲۰۲۴)، جانگید و همکاران (۲۰۲۴)، صفری جعفرلو و همکاران (۱۳۹۶) و ملکزاده و همکاران (۱۴۰۲) می‌تواند همسویی داشته باشد که رابطه بین هوش معنوی با قصد کارآفرینی را نشان داده‌اند. همچنین نتیجه که ناهمسو با این نتیجه به دست آمده باشد یافت نشد. در تبیین این نتیجه به دست آمده می‌توان گفت که توجه به این نکته مهم است که معنویت با مجموعه‌ای از مهارت‌ها و توانایی‌ها مرتبط است که می‌تواند برای حل مسئله به کار رود (ایمونز، ۲۰۰۰؛ به نقل از جانگید و همکاران، ۲۰۲۴). ثابت شده است که معنویت با هر جنبه‌ای از زندگی مرتبط است (لیتالین^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). همچنین می‌توان گفت که رشد معنوی یک فرد به یک پدیده خاص محدود نمی‌شود، بلکه معنویت یک رشد کلی خود فرد است و راهی برای درک و ایجاد اهداف عالی است. علاوه بر این هوش معنوی بر شناخت و جهان‌بینی فرد از دنیای مادی اطراف خود و دنیای معنوی و ماورای خود تأکید دارد. این شناخت منجر به شناخت بهتر فرد از خود، توانایی‌های خود و هدف از خلقت انسان می‌گردد و فرد قادر خواهد بود در ذهنش تصویری کمال‌گرایانه از خود و انسان سعادت‌مند و موفق خلق کند و این تصویر ذهنی به نوبه خود موجب ایجاد نگرش مثبت در راستای کارآفرینی و رشد و توسعه فردی از یکسو و از سوی دیگر، کمک به رشد و توسعه دیگران از طریق به‌کارگیری آنها در کسب و کارهای ناشی از کارآفرینی در آینده دانش-آموزان می‌شود (صفری جعفرلو و همکاران، ۱۳۹۶). لذا منطقی است گفته شود که هوش معنوی بر قصد کارآفرینی دانش‌آموزان متوسطه دوم اثر مستقیم و معنادار دارد.

در نهایت نتایج نشان داد که هوش معنوی می‌تواند در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی دانش‌آموزان متوسطه دوم نقش میانجی داشته باشد. گرچه پژوهشی وجود ندارد که نشان داده باشد که هوش معنوی می‌تواند در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی دانش‌آموزان متوسطه دوم دارد، لذا همسویی و ناهمسویی احتمالی این نتیجه به دست آمده مشخص نیست. اما این نتیجه به دست آمده را می‌توان همسو با نتایج تحقیقات لیبی و همکاران (۲۰۲۱)، ژانگ و همکاران (۲۰۲۴)، وانگ و همکاران (۲۰۲۴) دانست که رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی را نشان داده‌اند. همچنین می‌تواند با نتایج تحقیقات روسالٹس و سیلویرا (۲۰۲۴)، جانگید و همکاران (۲۰۲۴)، صفری جعفرلو و همکاران (۱۳۹۶) و ملکزاده و همکاران (۱۴۰۲) همسویی داشته باشد که رابطه بین هوش معنوی و قصد کارآفرینی را نشان داده‌اند. در تبیین این نتیجه به دست آمده می‌توان گفت که انطباق‌پذیری مسیر شغلی

نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم را به عنوان یک ویژگی مهم افراد برای شناسایی توانمندی‌هایشان و ایجاد تغییرات شخصی لازم برای برآورده کردن نیازهای خود در دنیای در حال تغییر پیش رو می‌دانند (ماری^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). افزون بر این، می‌توان گفت که انطباق‌پذیری مسیر شغلی به معنای آمادگی و منابع فرد جهت برعهده گرفتن نقش‌ها و وظایف رشدی قابل پیش‌بینی، گذارهای مسیر شغلی آسیب‌های روانی در نقش‌های کاری، مهیا شدن برای شرکت در نقش‌های کاری و سازگاری با شرایط غیر قابل پیش‌بینی مفهوم‌بندی می‌شود (ساویکاس و پروفلی، ۲۰۱۲) و شامل کنار آمدن با تغییرات در خود و موقعیت است تا دانش‌آموز و نوجوان در حال رشد بتواند مسئولیت‌ها، مشکلات و فشارهای زندگی را مدیریت کند که این مسئولیت‌پذیری و مدیریت کردن مشکلات و فشار می‌تواند با معنویت‌گرا بودن وی نیز اثر بگذارد و دانش‌آموزانی که هوش معنوی بیشتری دارند این به دلیل تولید معنای شخصی و تفکر انتقادی وجودی است که می‌تواند تحت تاثیر مسئولیت‌پذیری و مدیریت مشکلات و فشارهای زندگی نیز باشد. بنابراین هوش معنوی برداشت و نگرش مثبت ذهنی‌ای را در فرد برای کارآفرینی فراهم می‌کند و آمادگی ذهنی و روانی لازم را در فرد به وجود می‌آورد که در نهایت، این آمادگی و نگرش می‌تواند منجر به قصد کارآفرینی در فرد شود. لذا منطقی است گفته شود که هوش معنوی می‌تواند در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی دانش‌آموزان متوسطه دوم نقش میانجی داشته باشد.

تحقیق حاضر دارای چندین محدودیت بود. ابتدا، این مطالعه یک طرح مقطعی بود. بنابراین، مطالعات آینده می‌توانند طرح‌های تجربی یا طولی را برای کشف رابطه بین متغیرها اتخاذ کنند. داده‌ها تنها با استفاده از پرسشنامه‌های خودگزارشی جمع‌آوری شد. اگرچه اعتبار و پایایی این پرسشنامه‌ها به خوبی ثابت شده است، سوگیری پاسخ یا پاسخ‌های اجتماعی مطلوب ممکن است در مطالعه حاضر وجود داشته باشد. شرکت کنندگان این مطالعه نمونه‌هایی از شهر قم بودند، بنابراین کاربرد بین فرهنگی نتایج محدود است. با توجه به اینکه این پژوهش در بین دانش‌آموزان متوسطه اول صورت پذیرفته است، مطالعات آینده می‌تواند داده‌ها را از گروه‌های مختلف از جمله دانشجویان نیز جمع‌آوری کند تا بتوان به شناخت بیشتری در باره عوامل موثر بر قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان و دانشجویان دست پیدا کرد. نتایج پژوهش حاضر دارای مفاهیم نظری و عملی مهمی است. از لحاظ نظری، این مطالعه با استفاده از یک مدل میانجی‌گری ممکن است به درک مکانیسم‌های دخیل و تاثیرگذار بر قصد کارآفرینی کمک کند. همچنین، نتایج پژوهش حاضر نشان داد که انطباق‌پذیری مسیر شغلی و هوش معنوی عوامل کلیدی برای پیش‌بینی قصد کارآفرینی هستند. با توجه به یافته‌های این پژوهش و نقش انطباق‌پذیری مسیر شغلی

و هوش معنوی بر قصد کارآفرینی در دانش‌آوزان، استفاده از نتایج این پژوهش برای افزایش قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم پیشنهاد می‌شود.
این مقاله از هیچ سازمان و ارگانی حمایت دریافت نکرده است.

منابع

- امین‌زاده، فاطمه؛ و بلند، حسن. (۱۴۰۳). رابطه هوش معنوی و بخشودگی بین‌فردی با نقش میانجی تاب‌آوری در همسران افراد تحت درمان نگهداره متادون. *نشریه رویش روانشناسی*، ۱۳ (۹)، ۸۱-۹۰. <http://frooyesh.ir/article-1-5456-fa.html>
- باخرد، حسین؛ مرادنژادی، همایون؛ و مهدی‌زاده، حسین. (۱۴۰۲). تأثیر عوامل محیطی بر قصد کارآفرینانه دانش‌آموزان مدارس متوسطه شهرستان دزفول. *مجله پژوهش‌های کارآفرینی*، ۲ (۱)، ۲۸-۱۵. <https://doi.org/10.22034/jer.2023.1989877.1030.15-28>
- باقرصاد، وجیه؛ زالی، محمدرضا؛ رضوی، سیدمصطفی؛ و سعید بنادکی، سعیده. (۱۳۹۲). تأثیر آموزش کارآفرینی بر قصد کارآفرینی دانشجویان رشته‌های فنی و حرفه‌ای. *فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی*، ۶ (۴)، ۳۶-۲۱.
- <https://doi.org/10.22059/jed.2013.50796>
- خمسه‌زاده، شکوفه؛ و پردلان، نوشین. (۱۴۰۲). پیش‌بینی انطباق‌پذیری شغلی و فلات‌زدگی شغلی براساس کم‌اشتغالی ذهنی و سرمایه روانشناختی در کادر درمانی مرتبط با سلامت. *نشریه آموزش پرستاری*، ۱۲ (۲)، ۱۲۲-۱۱۲. <http://dx.doi.org/10.22034/JNE.12.2.112.112-122>
- دروچی، حسنا؛ و تصویری، میثاق. (۱۴۰۲). بررسی عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینی در ایران و انگلستان با بررسی نقش میانجی‌گری اشتیاق. *چشم‌انداز مدیریت صنعتی*، ۱۳ (۱)، ۷۹-۱۰۴. <https://doi.org/10.48308/jimp.13.1.79>
- دست‌باز، انور؛ عزیزی، آرمان؛ و سلیمانی، برزان. (۱۴۰۲). مدل‌یابی ساختاری انطباق‌پذیری مسیر شغلی بر اساس خوش‌بینی و رسالت مسیر شغلی با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی و تنظیم هیجانی در معلمان مدارس با نیازهای ویژه. *فصلنامه مشاوره شغلی و سازمانی*، ۱۵ (۵۴)، ۱۷۴-۱۴۹. <https://doi.org/10.48308/jcoc.2023.103256.149-174>
- رقیب، مائده سادات؛ سیادت، سیدعلی؛ حکیمی‌نیا، بهزاد؛ و احمدی، سید جعفر. (۱۳۸۹). اعتباریابی مقیاس هوش معنوی کینگ در دانشجویان دانشگاه اصفهان. *نشریه دست‌آوردهای روان‌شناختی*، ۱۷ (۱)، ۱۶۴-۱۴۱. https://psychac.scu.ac.ir/article_11676.html

نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بین انطباق‌پذیری مسیر شغلی با قصد کارآفرینی در دانش‌آموزان متوسطه دوم

- صالحی، رضوان؛ عابدی، محمدرضا؛ باغبان، ایران؛ و نیلفروشان، پریسا. (۱۳۹۳). بررسی ساختار عاملی، اعتبار و روایی مقیاس انطباق‌پذیری مسیر شغلی. *فصلنامه اندیشه‌گیری تربیتی*، ۴ (۱۶)، ۴۹-۶۶. https://jem.atu.ac.ir/article_309.html

- صفری، جعفرلو، حمیدرضا؛ قربانی، محمدحسین؛ و زارعیان، حسین. (۱۳۹۶). مدل‌یابی تأثیر هوش معنوی و نگرش به کارآفرینی، بر قصد کارآفرینی در دانشجویان علوم ورزشی. *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۹ (۴۶)، ۲۳۰-۲۱۳. <https://doi.org/10.22089/smrj.2017.4981.1972>

- عبدالمحمدی، حمیرا؛ حسینیان، سیمین؛ و یزدی، سیده منور. (۱۴۰۱). مدل‌یابی رابطه بین کامیابی شغلی با انطباق‌پذیری مسیر شغلی در معلمان: نقش واسطه‌ای سرمایه روانشناختی. *نشریه مشاوره شغلی و سازمانی*، ۱۴ (۱)، ۹-۲۶.

- <https://doi.org/10.48308/jcoc.2022.102050>

- غباری‌بناب، باقر؛ غلامعلی لواسانی، مسعود؛ و محمدی، محمدرضا. (۱۳۸۴). ساخت مقیاس تجربه معنوی دانشجویان. *نشریه روانشناسی*، ۳ (۹)، ۲۷۸-۲۶۱.

- <https://ensani.ir/file/download/article/20120329154745-5074-62.pdf>

- کردنوقایی، رسول؛ ویسی، سعید. (۱۴۰۳). ارزیابی مدل خردمندی براساس هوش موفق و بهزیستی روانشناختی با نقش میانجی آفرینندگی در دانش‌آموزان. *پژوهشنامه روانشناسی مثبت*، ۱۰ (۳)، ۵۰-۲۹. <https://doi.org/10.22108/ppls.2025.139681.2473>

- ملکزاده، اکرم؛ سهامی، نازنین؛ ایمانی‌فر، حمیدرضا. (۱۴۰۲). تأثیر سرزندگی ذهنی و هوش معنوی بر شایستگی کارآفرینی با واسطه‌گری سرمایه‌های اجتماعی در دانشجویان دختر دانشگاه پیام نور شیراز. *فصلنامه علمی روش‌ها و مدل‌های روانشناختی*، ۱۴ (۵۲)، ۹۵-۱۰۶. <https://doi.org/10.30495/jpmm.2023.31564.3795>

- منفرد، نوذر؛ یزدان‌پناه، مسعود؛ زبیدی، طاهره؛ همایون، سیده بهار. (۱۳۹۹). بررسی عوامل پیش‌بینی‌کننده قصد کارآفرینی در بین دانشجویان مرکز آموزش کشاورزی بوشهر با استفاده از تئوری شناختی-اجتماعی و تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده. *مجله راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی*، ۷ (۱۴)، ۴۲-۳۲. <http://dx.doi.org/10.52547/jea.7.14.32>

- ویسی، سعید؛ کاشفی، فهیمه؛ و ایمانی، صدف. (۱۴۰۳). برازش روابط علی-ساختاری هوش موفق با خردمندی با میانجی‌گری هوش موسیقایی در نوازندگان پیانو. *روانشناسی اجتماعی*، ۱۴ (۵۴)، ۱-۱۴. <https://doi.org/10.22034/spr.2024.424119.1877>

- Aldhmadi, B. K., Kumar, R., Perera, B., & Algarni, M. (2025). Examining factor structure and psychometric properties of Ethical Leadership Questionnaire with Healthcare Professionals in Saudi Arabia. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 41 (1), 101-106. <https://doi.org/10.12669/pjms.41.1.10861>

- Ansyori, A., Yunus, A., Imam, S., & Peristiowati, Y. (2025). Examining the effects of anxiety and education level on mental health: The role of spiritual intelligence as an intervening variable in post COVID-19 patients in Indonesia. *F1000Research*, 13 (1), 916-936. <https://doi.org/10.12688/f1000research.154599.4>
- Blanco-González, A., Díez-Martín, F., & Prado-Román, A. (2014). Entrepreneurship, global competitiveness and legitimacy. In *New Challenges in Entrepreneurship and Finance: Examining the Prospects for Sustainable Business Development, Performance, Innovation, and Economic Growth* (pp. 57-69). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-08888-4_4
- Cardella, G. M., Barba-Sánchez, V., Meseguer-Martinez, Á., Hernández-Sánchez, B., & Sánchez-García, J. C. (2024). Analyzing university students' entrepreneurial intentions under the influence of the COVID-19 pandemic. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 1 (2), 1-24. <https://doi.org/10.1007/s11365-024-00945-x>
- Conner, K.M., & Davidson, J. R. (2003). Development of a new resilience scale. *Depression and Anxiety*, 18 (1), 76-82. <https://doi.org/10.1002/da.10113>
- DeCicco, T. L., & Stroink, M. L. (2007). A third model of self-construal: The metapersonal self. *International Journal of Transpersonal Studies*, 26 (1), 9-19. <https://doi.org/10.24972/ijts.2007.26.1.82>
- Donald, W. E., Mouratidou, M., Nimmi, P. M., & Ma, Y. (2024). Strategies for enhancing entrepreneurial intention and wellbeing in higher education students: a cross-cultural analysis. *Higher Education*, 88 (2), 587-607. <https://doi.org/10.1007/s10734-023-01133-6>
- Ghouse, S. M., Barber III, D., & Alipour, K. (2024). Shaping the future Entrepreneurs: Influence of human capital and self-efficacy on entrepreneurial intentions of rural students. *The International Journal of Management Education*, 22 (3), 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2024.101035>
- Ghouse, S. M., III, D. B., Harris, M. L., & Gibson, S. G. (2021). Role of gender and exposure on entrepreneurial attitudes of Omani university students. *Journal for International Business and Entrepreneurship Development*, 13 (1), 1-21. <http://dx.doi.org/10.1504/JIBED.2021.112287>
- Girma Aragaw, Z., Haag, K., & Baù, M. (2025). Contextualizing corporate entrepreneurship: a systematic review and future research agenda. *Entrepreneurship & Regional Development*, 37 (1-2), 1-37. <https://doi.org/10.1080/08985626.2024.2341886>
- Grasmane, I., Pipere, A., & Raševskis, V. (2025). Effectiveness of a Psycho-pedagogical Intervention on Spiritual Intelligence, Happiness, and Spiritual Well-being for Primary School Children: A Non-randomized Controlled Trial. *Journal of Happiness Studies*, 26 (1), 5-15. <https://doi.org/10.1007/s10902-024-00844-6>
- Guan, Y., Deng, H., Sun, J., Wang, Y., Cai, Z., Ye, L., ... & Li, Y. (2013). Career adaptability, job search self-efficacy and outcomes: A three-wave investigation among Chinese university graduates. *Journal of Vocational Behavior*, 83 (3), 561-570. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2013.09.003>

- Guan, Y., Guo, Y., Bond, M. H., Cai, Z., Zhou, X., Xu, J., ... & Ye, L. (2014). New job market entrants' future work self, career adaptability and job search outcomes: Examining mediating and moderating models. *Journal of Vocational Behavior*, 85 (1), 136-145. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2014.05.003>
- Henseler, J., Dijkstra, T. K., Sarstedt, M., Ringle, C. M., Diamantopoulos, A., Straub, D. W., ... & Calantone, R. J. (2014). Common beliefs and reality about PLS: Comments on Rönkkö and Evermann (2013). *Organizational research methods*, 17 (2), 182-209. <https://doi.org/10.1177/1094428114526928>
- Imanuella, S. F., Idris, A., & Kamaruddin, N. (2025). Social entrepreneurship and rural development in post-independence Indonesia. *Social Enterprise Journal*, 21 (1), 46-66. <https://doi.org/10.1108/SEJ-12-2023-0155>
- Jangid, J., Bhardwaj, B., & Sharma, D. (2024). The nexus between spirituality and personal financial behavior: a study of students with entrepreneurial intentions. *LBS Journal of Management & Research*, 22 (2), 190-199. <https://doi.org/10.1108/LBSJMR-03-2024-0011>
- Kabul, E. G., Aksoy, C. C., & Calik, B. B. (2025). The validity of Turkish version of Social Frailty Index in older adults: An index of social attributes predictive of mortality. *Revista Española de Geriatria y Gerontología*, 60 (2), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.regg.2024.101556>
- King, D. B. (2008). Rethinking claims of spiritual intelligence: A definition, model, and measure. MA Thesis, Trent University, Canada, Ontario <https://www.scrip.org/reference/referencespapers?>
- Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications. <https://www.guilford.com/books/Principles-and-Practice-of-Structural-Equation-Modeling/Rex-Kline/9781462551910>
- Koen, J., Klehe, U. C., & Van Vianen, A. E. (2012). Training career adaptability to facilitate a successful school-to-work transition. *Journal of Vocational Behavior*, 81 (3), 395-408. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2012.10.003>
- Kuratko, D. F., & Covin, J. G. (2025). Fifty years of entrepreneurship: Recalling the past, examining the present, & foreshadowing the future. *Journal of Business Research*, 186 (1), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2024.114980>
- Lee, P. C., Xu, S. T., & Yang, W. (2021). Is career adaptability a double-edged sword? The impact of work social support and career adaptability on turnover intentions during the COVID-19 pandemic. *International Journal of Hospitality Management*, 94 (1), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2021.102875>
- Leger, M., Arsenijevic, J., & Bosma, N. (2025). The role and effectiveness of non-formal training programmes for entrepreneurship in sub-Saharan Africa: a systematic literature review. *Entrepreneurship & Regional Development*, 37 (1-2), 214-247. <https://doi.org/10.1080/08985626.2024.2348046>
- Liñán, F., & Chen, Y. W. (2009). Development and cross-cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship theory and practice*, 33 (3), 593-617. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6520.2009.00318.x>
- Litalien, M., Atari, D. O., & Obasi, I. (2022). The influence of religiosity and spirituality on health in Canada: A systematic literature review. *Journal of*

- Religion and Health*, 61 (1), 373-414. <https://doi.org/10.1007/s10943-020-01148-8>
- Maree, J. G., Gerrits, E. W., Fletcher, L., & Jordaan, J. (2019). "Using career counselling with group life design principles to improve the employability of disadvantaged young adults": Corrigendum. *Journal of Psychology in Africa*, 29 (6), 650-665. <https://doi.org/10.1080/14330237.2019.1689469>
 - Mcilveen, P., & Midgley, W. (2015). A semantic and pragmatic analysis of career adaptability in career construction theory. In K. Maree & A. De Fabio (Eds.), *Exploring New Horizons in Career Counselling* (pp. 235-247). SensePublishers, Rotterdam <https://brill.com/display/book/edcoll/9789463001540/BP000015.xml>
 - Meyers, L. S., Gamst, G., & Guarino, A. J. (2016). *Applied multivariate research: Design and interpretation*. Sage publications. <https://psycnet.apa.org/record/2013-39233-000>
 - Miranda, M. S. (2014). Emprender en tiempos de crisis. *Observatorio Económico*, 80 (1), 2-3. <https://doi.org/10.11565/oe.vi80.130>
 - Noble, K. D. (2000). Spiritual intelligence: A new frame of mind. *Spirituality and Giftedness*, 9 (1), 1-29 <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:221557700>
 - Overwien, A., Jahnke, L., & Leker, J. (2024). Can entrepreneurship education activities promote students' entrepreneurial intention?. *The International Journal of Management Education*, 22 (1), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2023.100928>
 - Pan, J., Guan, Y., Wu, J., Han, L., Zhu, F., Fu, X., & Yu, J. (2018). The interplay of proactive personality and internship quality in Chinese university graduates' job search success: The role of career adaptability. *Journal of Vocational Behavior*, 109 (1), 14-26. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2018.09.003>
 - Pinto, C. T., Guedes, L., Pinto, S., & Nunes, R. (2024). Spiritual intelligence: a scoping review on the gateway to mental health. *Global health action*, 17 (1), 1-10. <https://doi.org/10.1080/16549716.2024.2362310>
 - Pong, J. H. K. (2024). Spirituality as predictors of career adaptability among Chinese youths: a cross-sectional study. *International Journal of Children's Spirituality*, 29 (2), 63-85. <https://doi.org/10.1080/1364436X.2023.2300777>
 - Ramos, K., & Lopez, F. G. (2018). Attachment security and career adaptability as predictors of subjective well-being among career transitioners. *Journal of Vocational Behavior*, 104 (1), 72-85. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2017.10.004>
 - Ringle, C. M., Sarstedt, M., Mitchell, R., & Gudergan, S. P. (2020). Partial least squares structural equation modeling in HRM research. *The international journal of human resource management*, 31 (12), 1617-1643. <https://doi.org/10.1080/09585192.2017.1416655>
 - Rosales, O., & Silveyra, G. (2024). Holistic entrepreneurial inventory: a framework for the integration of spirituality in entrepreneurial performance. *Management Research: Journal of the Iberoamerican Academy of Management*, 22 (4), 540-563. <https://doi.org/10.1108/MRJIAM-09-2023-1457>
 - Sanchez, V. B., Martin, M. Y. S., & Estevez, P. J. (2021). Monetising the social value of inclusive entrepreneurship: the case of the Abono Café social economy

- enterprise. *CIRIEC-España, revista de economía pública, social y cooperativa*, 1 (101), 115-141. <https://doi.org/10.7203/CIRIEC-E.101.18158>
- Savickas, M. L., & Porfeli, E. J. (2012). Career Adapt-Abilities Scale: Construction, reliability, and measurement equivalence across 13 countries. *Journal of Vocational Behavior*, 80 (3), 661–673. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2012.01.011>
 - Sneha, K., & Gowri, B. (2025). A Study on Spiritual Intelligence and Mental Health among University Students. *International Journal of Interdisciplinary Approaches in Psychology*, 3 (1), 69-80. <https://www.psychopediajournals.com/index.php/ijiap/article/view/640>
 - Tantawy, M., Herbert, K., McNally, J. J., Mengel, T., Piperopoulos, P., & Foord, D. (2021). Bringing creativity back to entrepreneurship education: Creative self-efficacy, creative process engagement, and entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing Insights*, 15 (1), 1-10. <https://doi.org/10.1016/J.JBVI.2021.E00239>
 - Tolentino, J. C., Gjorup, A. L. T., Mello, C. R., Assis, S. G. D., Marques, A. C., Filho, Á. D. C., ... & Schmidt, S. L. (2022). Spirituality as a protective factor for chronic and acute anxiety in Brazilian healthcare workers during the COVID-19 outbreak. *Plos one*, 17 (5), 1-10.
 - Van der Horst, A. C., Klehe, U. C., Brenninkmeijer, V., & Coolen, A. C. (2021). Facilitating a successful school-to-work transition: Comparing compact career-adaptation interventions. *Journal of Vocational Behavior*, 128 (1), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2021.103581>
 - Vaughan, F. (2002). What is spiritual intelligence?. *Journal of humanistic psychology*, 42 (2), 16-33. <https://doi.org/10.1177/0022167802422003>
 - Walter, O., Kasler, J., & Routray, S. (2024). Emotional intelligence, spiritual intelligence, depression and anxiety, and satisfaction with life among emerging adults in Israel and India: the impact of gender and individualism/collectivism. *BMC psychology*, 12 (1), 332-345. <https://doi.org/10.1186/s40359-024-01806-6>
 - Wang, D., Cheung, C., & Zhai, X. (2024). Effects of career adaptability and career optimism on career intention of tourism and hospitality students. *Tourism Review*, 79 (1), 24-37. <https://doi.org/10.1108/TR-12-2022-0650>
 - Youssef-Morgan, C. M. (2024). Psychological capital and mental health: Twenty-five years of progress. *Organizational Dynamics*, 1 (2), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.orgdyn.2024.101081>
 - Zhang, J., Huang, J., & Ye, S. (2024). The impact of career adaptability on college students' entrepreneurial intentions: a moderated mediation effect of entrepreneurial self-efficacy and gender. *Current Psychology*, 43 (5), 4638-4653. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-04632-y>